

Lausuntopyyntö 24.9.2021, VN/27419/2020

Lausunto, Luonnon virkistyskäytön strategia

Ohessa Keski-Suomen ELY-keskuksen Ympäristövastuualueen lausunto kansallisesta luonnon virkistyskäytön strategialuonnoksesta vuoteen 2030. Kommentit on esitetty kappaleittain Lausuntopalvelun rakenteen mukaisesti.

Luku 3

Luonnon virkistyskäyttöstrategiassa on nostettu esiin monia virkistyskäytön hyötyjä ihmisille. Lisääntyvä virkistyskäyttö aiheuttaa kuitenkin myös suoria haittoja luonnon monimuotoisuudelle ja on monin paikoin ristiriidassa luonnon monimuotoisuuden vaalimisen kanssa. Kappaleessa 3.4 on esitetty joitakin virkistyskäytöstä aiheutuvia haittoja, kuten luonnon kuluminen ja roskaantuminen. Nämä eivät ole ainoita haittoja, joita luonnon virkistyskäytöstä ilmenee. Kulumisen voi myös olla kokonaisen luontotyypin tuhoavaa, ei pelkästään polun leviämistä kangasmaalla.

Keski-Suomessa on viime aikoina havaittu luvattomasti toteutettuna mm. suojuoksusta aiheutunutta suon rakennepiirteiden ja lajiston tuhoutumista luonnonsuojelualueella, motocross-ajosta aiheutunutta luontotyyppien ja geologisten ominaispiirteiden tuhoutumista Natura 2000 -alueella, laittomia nuotiopaikkoja luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueilla, erilaisten retkeily-rakenteiden tekemistä luonnonsuojelualueen puita kaatamalla ja tuomalla erilaisia kalusteita ja tarvikkeita pysyvästi luonnonsuojelualueelle, telttailua luonnonsuojelualueella, uusien maastopyöräilyreittien omatoimista vetämistä ja maastonmuokkaamista (maansiirtotyöt, puiden katkominen) luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueilla ja erittäin uhanalaisen lajin häirintää opastetulla valokuvausretkellä luonnonsuojelualueella.

Sähköistetyt maastopyörät mahdollistavat myös yhä kauempana olevien luonnonsuojelualueiden päätyksen virkistyskäytön piiriin, ja aiemmin vain viranomaiskäytössä olleiden uhanalaisten lajien paikkatietojen avautuminen on mahdollistanut "lajibongareille" helpon reitin lähes kaikkien uhanalaisten lajien esiintymäpaikoille.

Luontoarvoiltaan "heikompien" kohteiden virkistyskäyttömahdollisuuksien parantaminen - erityisesti asutuksen läheisyydessä - vähentäisi myös käytönpainetta arvokkaimmilla kohteilla, joissa on korvaamattomia luontoarvoja.

Luku 5

Strategian kappaleessa 5.3 on käsitelty luonnon kestävyuden vaalimista virkistyskäytössä, mutta se ei kuitenkaan näy esitetyissä toimintalinjauksissa. ELY-keskukset on nähty strategiassa "arjen sujuvoittajina", mutta ELY-keskukset toimivat myös luonnonsuojelualueita valvovina viranomaisina. Tämän roolin soisi näkyvän myös strategiassa, sillä lisääntyvä ja ikävä kyllä usein myös vääränlainen virkistyskäyttö työllistää jo nykyisellään ELY-keskusten virkamiehiä.

Kappaleessa 5.4 esitetty jokamiehen oikeuksista kertomisen lisäämistä. Vaikuttaisi siltä, että tiedonpuute jokamiehen oikeuksista ei olisi asiassa ydinongelma, vaan se, ettei jokamiehen oikeuksia välitetä noudattaa. Luonnonsuojelualueilla jokamiehen oikeuksia on myös rajoitettu. "Jokamiehen" on nykyään myös melko haasteellista saada käsiinsä yksittäisen luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksiä, joita ei ole julkisesti verkosta saatavilla, vaikka suojelualueiden ulkorajat ovatkin monissa avoimissa karttapalveluissa nähtävissä. Strategiassa esitettyyn kansalliseen ulkoilutietopankkiin olisi hyvä saada ajantasainen tieto myös luonnonsuojelualueilla eri tavoin rajoitetuista alueista.

Myös strategiassa esiin nostetun esteettömyyden osalta tiedon saatavuus esteettömistä reiteistä ja palveluvarustuksesta on aivan avainasemassa palvelujen käytettävyyden kannalta. Tällä hetkellä esteettömyystietoa ei ole saatavissa luontoreiteistä kattavasti mistään.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt biologi Elina Lehtinen ja ratkaissut johtaja Kari Lehtinen.

Tämä asiakirja KEHA/5162/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/5162/2021 har godkänts elektroniskt

Lehtinen Elina 21.10.2021 11:23

Lehtinen Kari 21.10.2021 11:23